

El CJB, una organització dels joves de Borriol

ANTONI LLORENS I MATEU

President del CJB

Voldria avui aprofitar la possibilitat que ens ha donat l'ajuntament del nostre poble amb la publicació d'aquest suplement per saludar-vos com a president del CJB en nom de tots els qui avui pertanyem a aquest.

Amb el moviment associatiu que, en percentatge, té el nostre poble la creació d'un Consell de la Joventut, era un fet que estava en l'ànim de tothom. Significava un repte per a les organitzacions juvenils i culturals de Borriol, que amb l'ajut de l'ajuntament, llançador d'aquesta avui realitat, s'ha pogut dur endavant.

Cal agrair igualment el suport que ens ha donat la Caixa Rural Provincial amb l'ofertament del seu local de laavinguda Rei En

Jaime, el qual vui és seu del CJB i en properament s'instal·larà l'Oficina d'Informació Juvenil, servei que caldrà agrair el seu dia a la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència. La cessió del mencionat local es va fer realitat el dia de la Festivitat de S. Antoni, festa en la que, des de molts anys participa la Caixa Rural:

Els Consells de la Joventut no són tan sols una associació d'associacions, són, a més a més, organitzacions independents, sense cap afiliació política, que intenten vertebrar el món associatiu juvenil, fent-se portaveu d'allò que preocupa els joves i estructurant, juntament amb la comissió de Joventut, la tasca que es desenvolupa en matèria

de joventut, tendint, amb la col·laboració de comissions com la de Cultura o la d'hisenda, a confeccionar el que s'anomena «Política Integral de Joventut».

Açò deu ser també el Cosnell de la Joventut de Borriol: una organització que puga dur endavant estes aquelles inquietuts que qualsevol jove del nostre poble es puga plantejar.

Dins aquesta línia ha començat a treballar el CJB. Així, durant aquest any pensem organitzar activitats com la Calvacada de Reis, el Carnestoltes i la ja amb tradició Setmana Cultural que aquest any esperem es puga realitzar a l'agost, abans de les festes patronals.

Més prop en el temps està S. Vicent. Aquest any per fi els jo-

EDITORIAL

Unes paraules de benvinguda i presentació

J.R.R.

Avui amb l'aparició del primer número d'aquest suplement maprenem una nova etapa en l'àmbit cultural del nostre poble, que s'ha vist, sobretot darrerament, carent d'algun mitjà expressió que poguera recollir les inquietuds i els projectes que giraven al voltant dels borriolencs.

Per mitjà d'aquesta publicació, ara per ara integrada en el BIM, podem, almenys, donar a conèixer temes i problemes que ens afecten i interessen, ja siguin d'àmbit local o general. A més de servir-nos per a familiaritzar-nos un poc amb la nostra llengua, tant a nivell escrit com de lectura.

Esperem, per tant, la col·laboració de tots aquells interessats a escriure alguna cosa, i que l'esforç de tots els que fan possible aquest suplement puga estar mínimament recompensat per la seua lectura.

ves ham tingut alguna cosa a dir dins de la programació: juntament a algunes innovacions suggerides, si més no, pel CJB, cal afegir l'actuació que el diumenge de S. Vicent per la nit esperem òbriga una nova etapa dins el que fins avui havien estat les actuacions musicals al nostre poble. Em referesc a «La Fontera» música jove per a un poble que té el seu fonament en la joventut.

Però açò no pot ser tot. Un Consell no es pot limitar a l'àmbit festiu, cal fer alguna cosa més. Una Oficina d'Informació, com ja havia comentat abans, i actuacions puntuals en temes reivindicats pels joves (servei militar, objecció de Conciència, atur juvenil, educació...) formaran també part dins de la nostra tasca.

Són projectes ambiciosos que només podem dur a terme amb l'ajut de tots vosaltres. Esperem que us decidiu a treballar amb nosaltres em una taca que és de tots.

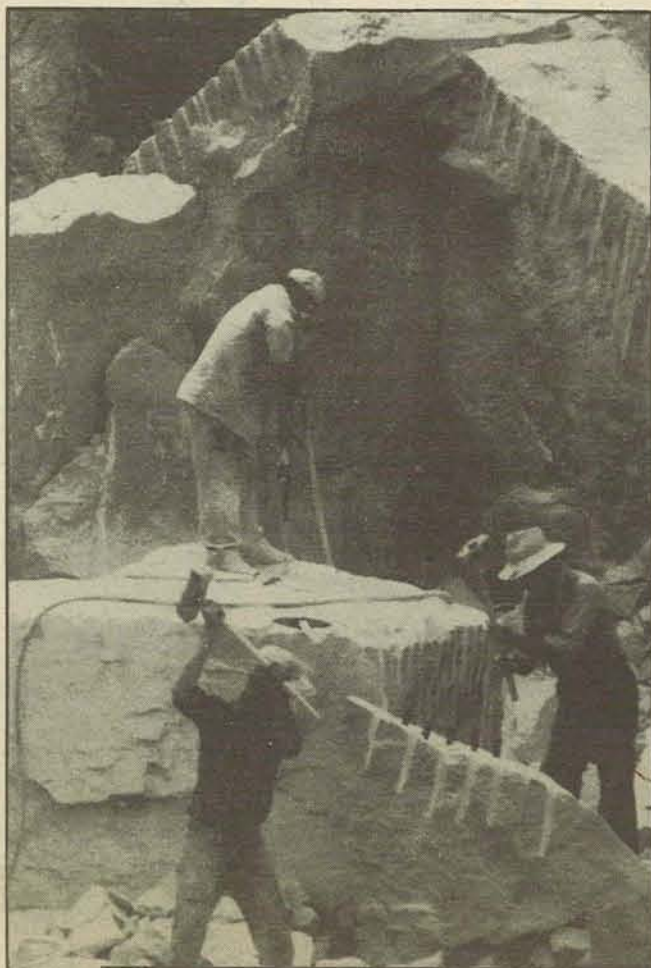
Pedrapiquer: un ofici en decadència ?

Joan Rafael Ramos

Tradicionalment s'ha identificat el borriolenc amb el pedrapiquer. La causa, ben coneguda per tots, és la llarga vinculació del borriolenc amb aquest ofici durant molts anys. Ara bé, ¿des de quan existeix aquesta professió a la nostra vila?

Es cert que el poble té consciència de l'antiguitat del pedrapiquer, i la frase més corrent és que coneix «de tota la vida», però això no ens és suficient per a saber aproximadament el seu origen. Davant d'aquesta incertesa, i amb la finalitat d'esbrinar els inicis d'aquest ofici, vam portar a terme la tasca de consultar una sèrie de llibres que tracten sobre la història de l'antic regne de València, com són els de Martí de Viciana, Cavanilles, V. Boix, Mundina Millalave i Sarthou Carreres, els quals van del segle XVI a principis del segle XX, per veure si, quan es feia esment a la vila de Borriol, apareixia alguna referència a aquest ofici. Però, el resultat fou decebedor, ja que no hi havia res documentat al respecte. D'aquesta manera, l'única solució que ens quedava era intentar trobar per via oral el seu origen. Amb aquest motiu vam començar a realitzar entrevistes als pedrapiquers, l'amabilitat dels quals contribuï a solucionar el problema. Així doncs, després de nombroses indagacions i de fer-los recordar en què treballaven els seus avantpassats, vam arribar a la conclusió que la professió no era tan antiga com tots suposàvem, i que, segons tots els indicis, l'origen es remuntaria a principis del segle XIX, quan «l'auelo Petit» es va ficar a treballar a la Pedrera Vella de L'Abeller.

Des d'aleshores molts han sigut els borriolencs que en un moment o altre han passat per les pedreres, arribant-ne a treballar després de la Guerra prop d'un centenar. Noms com el de l'Abeller, Molinbou, Cucala, Sant Vicent i Racó Torret recorden hores i hores de dur treball, recompensades per l'única cosa que feia l'ofici, el jornal. Però val a dir, que si bé les pedreres eren una important font d'ingressos per als borriolencs, avui dia ja no ho són. La causa sembla ser la falta de modernització, que provocà cada volta més dèficits, ja que la manca de maquinària havia d'estar compensada, per a competir, pel costós treball de

Aquest article és un resum de la part introductòria de l'estudi, «El lèxic dels pedrapiquers de Borriol», que pròximament apareixerà publicat en el «Butlletí de la Societat Castellonenca de Cultura».

les persones. A açò, per una altra banda, hauríem d'afegir la no incorporació dels jòvens a la pesada tasca dels seus pares, perquè l'ofici deixava de tenir al·lucinant, i es buscaven unes altres eixides més substancials.

Fou cap als anys seixanta quan aparegueren els tallers, en els quals el pedrapiquer buscava altres sortides amb la seua especialització. Treballar ells mateixos la pedra proporciona-

va nous mercats, i molts dels pedrapiquers que estaven treballant a les pedreres passaren als tallers. Aquest pas no sols suposava majors guanys, sinó també alliberar-se d'aquella tasca tan feixuga.

D'aquesta manera, arribem a l'actualitat en què els pocs que en queden, entre tots de quinze a vint, han hagut de mecanitzar-se per poder tirar avant, i un ofici que caracteritzava els borriolencs va deixant de fer-ho.

L'Algepsar: perill de contaminació?

Víctor y Eva

D'un temps cap ací han anat apareixent unes muntanades d'un material blanquinós, al costat de l'Algepsar, entre la carretera i el camí del Ribàs llarg. Es tracta d'una espècie de farina, finament polvoritzada i per aquestes característiques quan fa vent s'escampa per tot el voltant en unes nuvolades de pols.

El problema no radica tan sols en la molèstia produïda per eixa pols, sinó que es creu que són residus d'esmalts, que poden ser contaminants.

Aquest supòsit no està confirmat, però prompte ho estarà per mitjà d'una anàlisi. Ja han hagut algunes queixes per les molèsties d'aquestes nuvolades. Però un altre perill és la proximitat del riu, que també pot rebre aquesta substància i contaminar-se. El contami-

nant s'expandiria així a majors distàncies agreujant el problema.

L'única informació que tenim sobre l'origen d'aquest material és que ho porten uns camions, que ho descarreguen i se'n van.

De moment no es pot avançar res, mentre no s'obtinguen els resultats de l'anàlisi. Però si es confirmara la presència significativa d'algun metall pesat tòxic, caldria que l'ajuntament prenguera alguna mesura per a controlar aquestos residus i qualsevol altre que es pugui produir en un futur.

Davant situacions d'aquestes cal que ens plantejem on està l'equilibri entre el medi ambient i la indústria.

Es clar que no es pot parar el progrés, però hem de saber que la base de tot progrés és l'entorn natural.

Nous valors culturals

TERESA PALLARES

A vegades se'ns ha fet confondre cultura amb l'adquisició d'unes notícies sobre personatges famosos, dates i títols d'obres. Lluny de reduir-se a unes quantes activitats de la memòria o de l'intel·lecte, el panorama cultural és realment ampli, ja que comprèn qualsevol manifestació amb què l'individu i la societat es realacionen amb el medi físic i humà on viuen i treballen: eixes manifestacions que formen, caracteritzen i condicionen el patrimoni cultural d'un poble. Podem nosaltres els borriolencs, sentir orgull per tot allò que conforma aquest patrimoni cultural nostre. Se'ns considera una societat culta, ja que moltes són les manifestacions i activitats que naixen del poble, de la nostra gent, i s'elevan per a compondre aquest patrimoni ja conegut per molts. Ningú que diga conèixer Borriol a fons, deixarà d'admirar-lo com a terra de pintors, artesans i gent interessada per tot allò que vulga dir cultura, i mos-

tra d'açò és el Museu Municipal o la restauració de l'església de Sant Bartolomeu a la part vella del poble que podria ser un primer pas cap a la recuperació d'un apartat bàsic de la nostra història, pas al qual podria seguir en curt la restauració de l'antic Ajuntament a la mateixa part de la localitat.

No cal dir que l'anàlisi detallada i rigurosa del patrimoni cultural de Borriol ens imposaria fer menció llarga d'una sèrie d'aspectes d'una amplitud extraordinària que només poden ser tractats ací en un pla mínimament divulgador.

Si bé és cert que Borriol ja té un bon tros del camé guanyat, també és que necessita encara una espenta cap amunt, un major interès per part dels borriolencs, i d'aquells que tinguen a les mans donar-li la significació, importància i ajuda que és mereix, perquè de veritat prompte ens troben a aquest poble amb la difusió i triomf dels nous valors culturals.

Director: Joan Rafael Ramos.

Consell de redacció: Nadal Escrig, Antoni Llorens, Montse Escrig.

Col·laboradors: Agustí Agut, Teresa Pallarés, Víctor Castelló, J.V. Portolés, Eva Sánchez, Anna Pallarés, Mª Victoria Pallarés, Natàlia Jaraba, Vicente J. Esteve, Marcos Llansola.

Maquetació i disseny: Josep Agustí.

Totes les col·laboracions d'aquest suplement són inèdites, excepte quan hi consta el contrari. El consell de redacció es reserva el dret de publicar el material rebut i, en cas de fer-ho, no es fa responsable de les opinions que hi siguen expresades.

Tenim dret?

Hi havia una vegada un poble, no gaire lluny d'ací, on tenien com ací una escola, a l'escola hi anaven els xiquets del poble, que com els xiquets d'ací, tenien uns pares i uns mestres.

També com así, es parlava la llengua amb la qual escrivim aquest article. Si fa no fa, pels mateixos dies que ací, es van plantejar tots, pares, xiquets i mestres, les possibilitats que els oferia la legislació vigent d'introduir a la seua escola, al seu poble, l'ensenyament en valencià.

Sembla que les paregué poc que els xiquets sols aprengueren valencià mitjançant la pròpia assignatura de valencià i, a par-

tir del tercer curs, amb l'estudi, a més a més, d'una altra, que s'anomena «Experiències», en valencià. I van prendre la decisió: Demanar per al seu poble una línia d'ensenyament totalment en valencià.

I encara que parega sorprenent, malgrat que les mestres parlaren i explicaren en valencià i els llibres estigueren escrits en valencià, els xiquets aprengueren a llegir i escriure en la seua llengua. A més a més sabien sumar i restar i les altres matemàtiques, i geografia i història, i també les ciències naturals, i totes les matèries que a l'escola s'imparteixen. I també..., també van aprendre a llegir, i fins i tot

a escriure en castellà.

Possiblement els xiquets d'aquest poble no siguen ni més feliços, ni més bonics, ni més sabuts que els nostres xiquets, ni els pares siguen millors pares que els d'ací, ni l'escola més eficaç, ni més acollidora, ni els mestres més mestres. Però amb seguretat, els pares d'aquest poble, a l'igual que els pares dels xiquets que han demanat per als seus fills l'assignatura d'experiències o d'altres en valencià, en escoles amb ensenyament en castellà, estan iniciant un procés que cal que siga irreversible. És el procés de transmetre als seus fills l'estima per la pròpia llengua. I aquesta estima és la llavor que amb la llengua ha d'al-

çar la nostra cultura.

Amb el refús a la llengua s'inculca als fills, als alumnes d'avui, hòmens i dones de demà, el menyspreu no sols per la llengua, sinó també pel «viure» en valencià.

La cultura ja saben que no la componen tan sols els coneixements més o menys erudits. La cultura comença amb el reconeixement dels propis orígens, amb l'acceptació de les arrels que tot hom té a la terra i al seu medi social i històric.

A Borriol, parlem en valencià, discutim en valencià, estimen i odien, treballem i ens divertim, festegem i ens casem, riem i plorem, i, fins i tot, naixem i morim en valencià. ¿Per què no escriu-

re i llegir en valencià? ¿Per què no ensenyar en valencià?

Quan un pare tria per als seus fills l'ensenyament en valencià, no es alineant-lo contra el castellà ni contra els castellans.

Sols està confirmant-li que és valencià a totes hores, no sols des de les 5 de la vesprada fins a les nou i mitja del dia següent; l'està involucrant en una cultura, en una manera d'entendre i viure la vida en valencià, que a nosaltres, un poc més majors, s'havien entossudat a fer-nos creure que estava mal vista fora de casa i fora del poble.

¿Tenim dret a negar als més menuts el camí cap a la normalització cultural del nostre poble?

NADAL ESCRIG

Estem en el camí

Durant el darrer any, Borriol ha canviat molt la seua fisonomia. I no em referisc al nou asfaltat dels carrers aconseguit finalment després de més de tres anys, en la majoria dels casos, de ser una espècie de barrancs, enfangats quan plovia i petites factories de pols, sempre. També són algunes construccions les que han fet que el nostre poble siga ara bastant diferent que fa uns, molt pocs, anys.

Fa poc més de mig any que es van inaugurar el nou ajuntament i el l'edifici col·legi públic, que en ambdós casos han de construir un focus de cultura per a Borriol. I d'alguna manera ja vénen sent-ho des del moment mateix d'entrar en funcionament. NO cal dir la importància que l'educació té per al creixement de les persones i per a poder desenvolupar després la seua llibertat. Tot i que les actuals formes pedagògiques disten encara de ser les ideals per a aconseguir els éssers lliures que tots haurien de ser, és ben cert que alguna cosa s'esta avançant. En això influeix, eivdèntement, el local on transcorre gran part de la vida de xiquets i xiquetes.

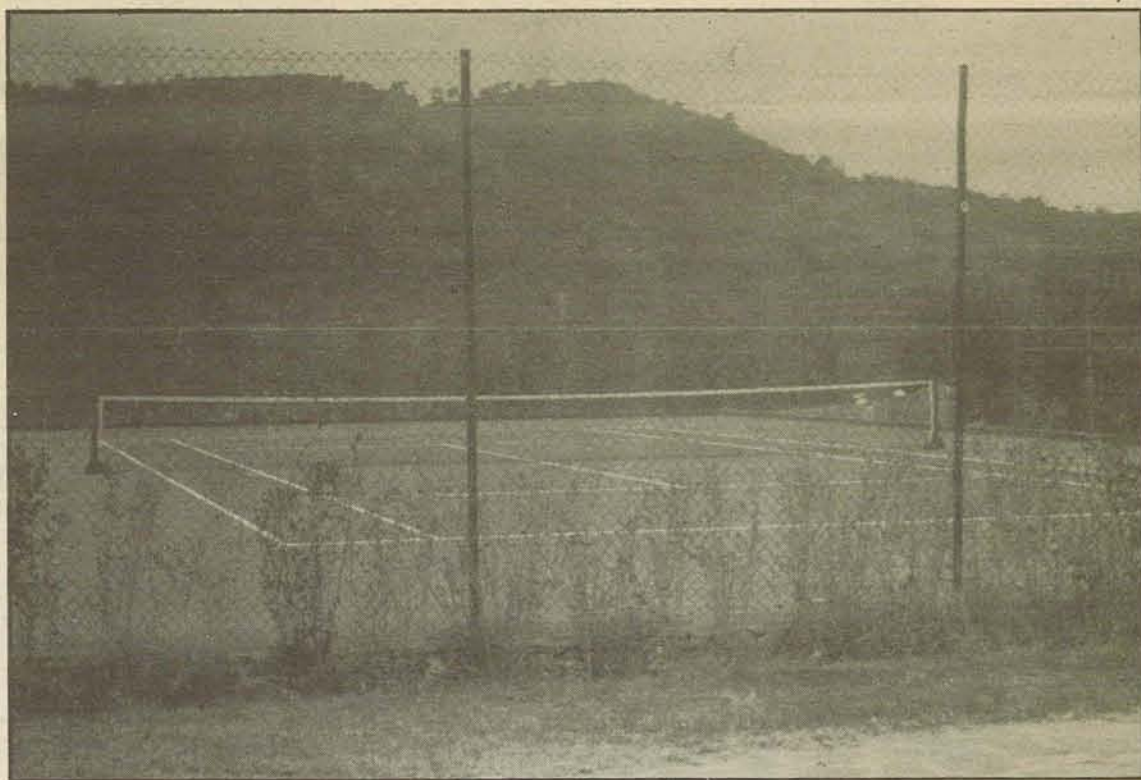
Però, a més, al costat de l'actual grup escolar, s'ha habilitat també una zona esportiva, que està encara lluny de ser l'ideal. No obstant això, alguno cosa és, ben diferent d'aquell descampat dur i ple de pedres on quan jo era xicotet havíem de jugar al futbol, fora de les hores que ens deixaven el camp del Palmar, l'única zona esportiva en molts d'anys. Amb l'entrada en funcionament de la piscina, i posteriorment del camp de tennis, les expectatives van canviar mínimament i ara han anat completant-se amb la pista Peiró. Amb tan poca cosa i ja hi ha un equip de futbol-sala que està fent una molt bona primera temporada. Durant la setmana, són també

molts els joves que entrenen a bàsquet o inclús handbol (el que alguns coneixerien millor per bàl·lo a mà).

Sabut és per tots que durant les diverses edicions de la Setmana Cultural s'han impulsat aquesta mena de competicions, com també altres activitats culturals. El que es va semblar aleshores està ara obtenint els primers fruits, quan hi ha unes possibilitats mínimes. Lluny queden, i només en fan dos, aquells anys quan l'antiga pista Peiró, xicoteta i perillosa, era utilitzada multifuncionalment. També les velles escoles van fer el seu paper, a l'hora de muntar exposicions, fer exhibicions de cine o acollir els més menuts per a organitzar-los jocs infantils.

Ara hi ha el nou Ajuntament, amb un aespaiosa sala d'actes on es poden organitzar tota mena de conferències i reunions. Vital ha estat per a la constitució del Consell Municipal de la Joventut i fins i tot perquè es posaren les basses i es donaren les idees perquè aquestes pàgines pogueren anar incloses en el butlletí d'informació municipal. Diríem que capítol apart mereix la sala d'exposicions, als baixos de la nova Casa Consistorial. Tres mostres s'han pogut veure penjades a les seues parets durant el curt temps de posta en servei. Els artistes locals han tingut ocasió de poder donar a conèixer la seua humil obra, en alguns casos no tant. L'exposició de Ripollés va ser el començament ideal per a l'inici d'activitats i la recent mostra del seu deixebel Sesé ha sigut una bona continuació.

Aquesta darrera exposició ha constituït també el primer acte organitzat pel Consell Municipal de la Joventut, al qual ja he fet menció ràpida abans. Té un paper important aquesta institució, com és el de potenciar tot un se-

guït d'activitats per als joves i, en general, per a tot el poble. Díficil ho té, de totes maneres, ja que aquest camp ha estat sempre poc intens a Borriol, amb iniciatives que anaven eixint amb força, però duraven poc de temps, excepció feta d'alguns temes puntuals, com ara Nueva Jerusalén. Si més no, la Setmana Cultural ha anat resistint durant quatre anys, auspiciada per l'Associació Cultural Atzavara, que sense tindre una vida continuada sí ha funcionat quan feia falta.

Tot eixe cúmul de noves instal·lacions a què m'he referit han de fer més fàcil una tasca que de per si no he és. A més també compta amb uns locals propis des d'on poder treballar amb més eficàcia, sense oblidar, això sí, que no es poden aconseguir impossibles. On no ha hagut mai

una activitat juvenil, i la majoria s'ha comformat amb anar als finals de setmana a la discoteca, tot i reconèixer que s'avorrien, no es pot pretendre que ara, des d'una instància més o menys oficial, es resolguen totes exies mancances.

Per tal que tot no siga negatiu, o realista, una prova d'optimisme i de bona voluntat és que totes les associacions que hi havia més o menys adormides han respost molt bé a l'hora de constituir el Consell. I això ja és un motiu per a l'esperança i la il·lusió. Estem, doncs, en el camí, sense que això vulga dir que la feina està tota feta. S'ha posat les bases i ara és necessari que vaja embastant-se tot el complicat edifici.

Condicions se'ns donen ara més que mai per a poder fer coses i que la gent pugua respon-

dre; al temps que trove alternatives a una vida que fins ara ha estat prou buida de perspectives, entre d'altres coses perquè els mateixos interessats no es preocupaven de buscar-les i es conformaven en la postura fàcil del no intentar res.

Si els vells, i la consecució del local de la tercera edat també ha sigut una cosa important, han estat capaços de poder omplir el seu llarg temps lliure, raó de més perquè els joves puguen organitzar-se coses que redundaran en ells mateixos i que ara mateix tenen un cert suport oficial i hi ha voluntat per part de l'Ajuntament perquè puguen tirar-se endavant. Els propis interessats hauran de vigilar que el camí es faça i que tot no ser-visca perquè després es pugua utilitzar en una lema electoral, si-ga bo o roïn.

PASSATEMPS

Localitza-hi 12 noms d'arbres:

Z	L	S	A	L	Z	E	A	Ç	X	S
P	R	E	B	L	A	S	N	S	V	P
U	L	E	T	M	R	F	B	A	I	A
V	E	T	R	L	T	R	S	N	X	R
A	R	T	Ç	P	E	E	D	I	P	E
L	U	M	D	L	I	I	T	Z	V	V
X	O	P	T	P	Ç	X	R	L	E	I
B	R	E	V	U	P	G	I	A	F	L
C	M	B	Z	D	A	V	M	U	I	O
A	Z	O	T	E	V	A	A	P	R	T

SOLUCIONS

SOLUCIONS: HORIZONTALS: 1. Carabasses. 2. Verem. Era. 3. Moïts. Edèn. 4. Era. Cagons. 5. Nartu. 6. C.R.I. Cala. 7. Apartarè. 8. Ribassos. 9. 0.
VERTICALS: 1. Començar. 2. Aroma. Pl. 3. Barraler. 4. Art. 1. Ra. 5. Bescuits. 6. Va. A. Sa. 7. S. Oratge. 8. Sadolles. 9. Eren. A. 10. Sensació.
 Solucions: Xop, Xiprer, roure, faig, pi, alzina, àlber, om, salze, avet, ametler, olivera.

MOTS ENCREUATS

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										

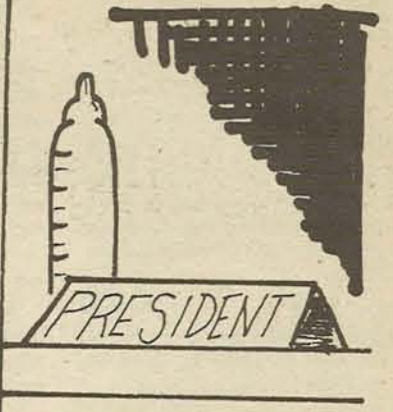
HORIZONTALS: 1. Fruits que furten els quintos. 2. Culo raïm, al revés. Epoca, al revés. 3. Adverbi de quantitat, en plural. Paradís terrestre. 4. Lloc on es bat. Xiquets que fan molt de cos. 5. Forat del nas. Dígraf en català. Preposició. 6. Lletra que no existeix en espanyol. Consonant. Vocal tancada. Entrada que fa el mar, al revés. 7. Llevaré. Conjunció. 8. Murs de pedra que separen els bancals. Vocal.

VERTICALS: 1. Iniciar. 2. Olor agradable, al revés. Arbre. 3. El qui veu molt de vi, al revés. 4. Habilitat. Vocal. Déu egipci. 5. Pastissos per a mullar. 6. Mou. Preposició. Dit d'aquell que no està malalt, al l'inrevés. 7. Consonant. Temps, al revés. 8. Satisfàs. 9. Es trobaven. Sigla d'una de les ciutats del País Valencià. 10. Impressió.

Un poc d'humor

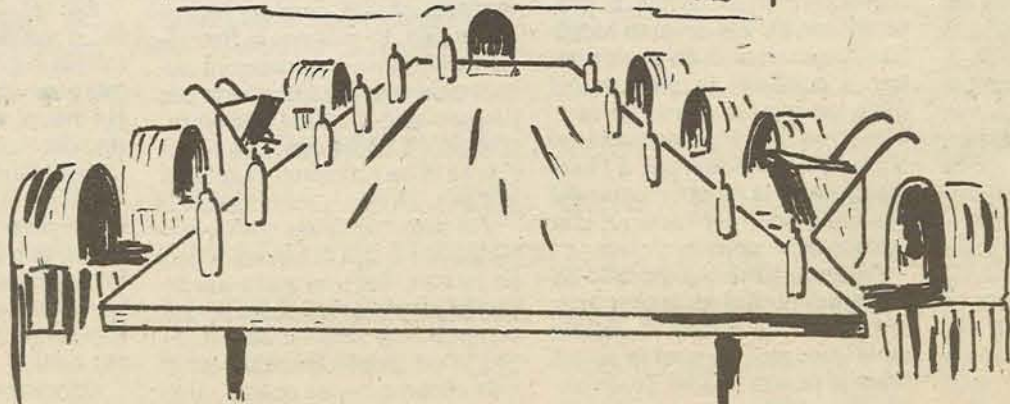
HUMOR

Consell de

Consell de la joventut

BORRIOL

Rubio